УДК 005.642.5

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

ЛОХМАН Н. В.,
кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки та бізнесу,
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

У статті запропонована схема систематизації процесу дослідження розвитку інноваційного туристичного потенціалу за допомогою міжнародних рейтингів. Ця систематизація полягає у поетапному здійсненні аналізу на основі міжнародних рейтингів та індексів: (рейтинг глобальної конкурентоспроможності, рейтинг світових систем освіти, індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, індекс витрат на НДДКР, глобальний індекс інновацій, індекс конкурентоспроможності туризму та подорожей). Аналіз статусу країни за критерієм «інноваційний туристичний потенціал» можливо здійснити за допомогою різних міжнародних рейтингів шляхом використання запропонованої схеми.

Ключові слова: *інноваційний потенціал, інноваційний туристичний потенціал, рейтинг, індекс, систематизація дослідження.*

В статье предложена схема систематизации процесса исследования развития инновационного туристического потенциала с помощью международных рейтингов. Эта систематизация заключается в поэтапном осуществлении анализа на основе международных рейтингов и индексов: (рейтинг глобальной конкурентоспособности, рейтинг мировых систем образования, индекс развития информационно-коммуникационных технологий, индекс расходов на НИОКР, глобальный индекс инноваций, индекс конкурентоспособности туризма и путешествий). Анализ статуса страны по критерию «инновационный туристический потенциал» можно осуществить с помощью различных международных рейтингов путем использования предложенной схемы.

Ключевые слова: *инновационный потенциал, инновационный туристический потенциал, рейтинг, индекс, систематизация исследования.*

In the article the scheme of systematization of the research process of development of innovative tourism potential with the help of international ratings is offered. This systematization consists in the phased implementation of the analysis on the basis of international ratings and indices: (global competitiveness rating, global rating system education, index of development of information and communication technologies, index of R & D expenditures, global index of innovations, index of competitiveness of tourism and travel). An analysis of the country's status under the criterion of "innovative tourism potential" can be studied using various international ratings using the

proposed scheme.

Key words: *innovative potential, innovative tourism potential, rating, index, systematization of research.*

Постановка проблеми. Досягнення значного рівня конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку слід розглядати як результат ефективного формування та використання національного інноваційного потенціалу. Наразі Україна знаходиться на етапі формування власної політики інноваційного розвитку та має статус «інноватор, що формується», тому необхідно враховувати нові вимоги та виклики сучасності для досягнення кращого статусу [1, с. 70]. З одного боку, окремі рейтинги та індекси дають можливість визначити місце та динаміку розвитку країни за окремою ознакою, з іншого боку, різноманіття міжнародних рейтингів потребує впорядкування інформаційного сенсу щодо їх розуміння та інтерпретації. Не винятком є дослідження світового досвіду розвитку інноваційного туристичного потенціалу.

Тому, сьогодні виникає необхідність визначення послідовності дослідження результатів міжнародних рейтингів, які характеризують розвиток інноваційного туристичного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Достатньо велика кількість науковців [1-8] приділяла увагу аналізу міжнародних економічних рейтингів та визначення місця України в цих рейтингах.

Так, А. А. Гальчук [1] досліджує місце інноваційного потенціалу України в міжнародних економічних рейтингах та робить висновок, що Україна в міжнародних рейтингах займає позиції аутсайдера; для зростання економіки України, а також її просування на кращі позиції в міжнародних рейтингах необхідно провести цілеспрямовану інноваційну політику.

А. Князевич [2] на основі аналізу глобального інноваційного індексу робить оцінку інноваційного потенціалу України та визначає основні чинники та проблеми, що знижують її рейтинг на шляху становлення сталого інноваційного розвитку.

Схожий напрям досліджень має місце в роботі О. В. Левківського [3], який проводить оцінку позиції України щодо рівня та результатів реалізації її інноваційного потенціалу за останні п’ять років за складниками підіндексу «Інновації» у рейтингу глобальної конкурентоспроможності, а також за складниками Глобального інноваційного індексу, згрупованими у два субіндекси: інноваційний вхідний індекс, який оцінює ресурси інновацій, та інноваційний вихідний індекс, який узагальнює результати інноваційної діяльності.

Т. Г. Шеремет [4] визначає теоретичні основи щодо розуміння сутності інноваційного потенціалу країни, його ролі у підвищенні міжнародної конкурентоспроможності національної економіки на основі міжнародних індексів.

О. А. Овечкіна та К. В. Іванова [5] проводять критичний огляд методів, моделей, процедур оцінки інноваційного потенціалу економічних систем та відзначають, що у теорії й на практиці приділяється значна увага проблемам формування, оцінки та використання інноваційного потенціалу підприємств,

регіонів, макроекономіки, також вони зазначають, що інноваційний потенціал як найважливіша складова соціально-економічного потенціалу будь-якої економічної системи поєднує в собі сукупність певних ресурсних елементів.

М. Р. Саіт-Аметова та І. М. Стріхар [6] проводять оцінку і порівняння економік різних країн за рівнем інноваційного потенціалу (Індексу інноваційного потенціалу) та пропонують застосування цього аналітичного методу при формуванні стратегії інноваційного розвитку країни.

М. В. Попова [7] розглядає проблеми побудови міжнародних інноваційних індексів та визначає що бачення місця країни в міжнародних рейтингах відрізняється від власної оцінки окремої країни.

Д. В. Котов [8] пропонує методику оцінки розвитку національної економіки, яка побудована на оцінці інноваційного розвитку країни.

Таким чином, значний обсяг результатів досліджень науковців щодо аналізу світових рейтингів інноваційного потенціалу не акцентує уваги на окремих напрямах розвитку інноваційного потенціалу, а саме, на розвитку інноваційного туристичного потенціалу.

Мета статті є систематизація та алгоритмізація процесу дослідження розвитку інноваційного туристичного потенціалу за допомогою міжнародних рейтингів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначення статусу країни можливо за допомогою різних міжнародних рейтингів. Наявність достатньо великого обсягу інформації з питань різних рейтингів, індексів, порівнянь вимагає її систематизації та алгоритмізації, тому пропонуємо схему етапів дослідження світового досвіду розвитку інноваційного та туристичного потенціалу (рис. 1).

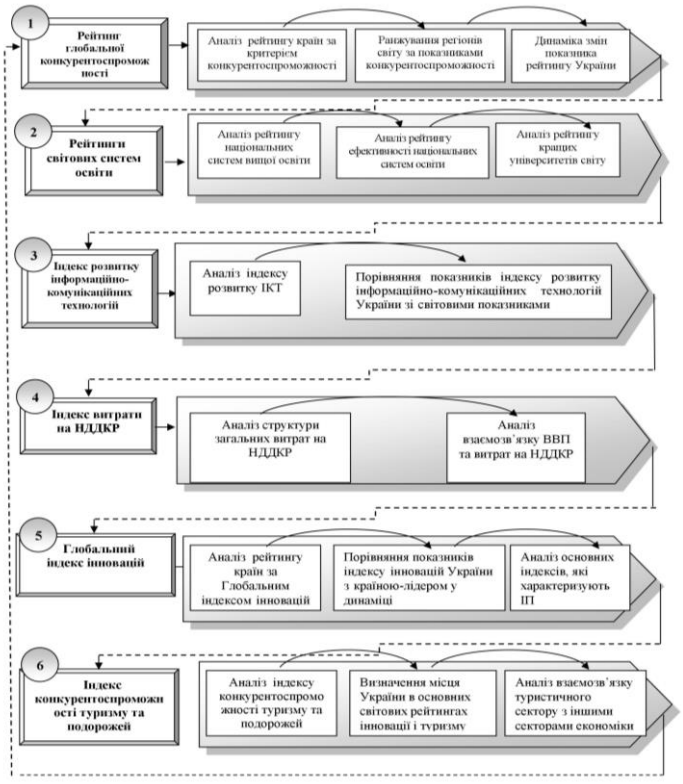

Рис. 1. Схема етапів дослідження розвитку інноваційного туристичного потенціалу

Першим етапом дослідження є аналіз рейтингу глобальної конкурентоспроможності, цей етап включає аналіз рейтингу країн за критерієм конкурентоспроможності; ранжування регіонів світу за показниками конкурентоспроможності; визначення динаміки змін показника рейтингу України.

Другим етапом є аналіз рейтингу світових систем освіти, в рамках цього етапу проводиться аналіз рейтингу національних систем освіти, рейтингу ефективності національних систем освіти, рейтингу кращих університетів світу.

Третій етап передбачає аналіз індексу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, він включає аналіз індексу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, порівняння показників індексу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій України зі світовими показниками.

Четвертий етап стосується аналізу витрат на НДДКР, цей етап містить аналіз структури витрат на НДДКР та аналіз взаємозв'язку ВВП та витрат на НДДКР.

П'ятим етапом дослідження світового досвіду розвитку інноваційного потенціалу є дослідження глобального індексу інновацій, він передбачає: аналіз рейтингу країн за глобальним індексом інновацій, порівняння показників індексу інновацій України з країною лідером у динаміці, аналіз основних індексів, які характеризують інноваційний потенціал.

Шостим етапом має бути дослідження туристичного потенціалу країн світу шляхом аналізу індексу конкурентоспроможності туризму та подорожей і аналізу взаємозв'язку туристичного сектору з іншими секторами економіки при формуванні інноваційного потенціалу.

Підсумковим етапом виступає визначення місця України в основних світових рейтингах інновації і туризму.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Систематизація дослідження світового досвіду розвитку інноваційного туристичного потенціалу полягає у поетапному здійсненні аналізу на основі міжнародних рейтингів та індексів: (рейтинг глобальної конкурентоспроможності, рейтинг світових систем освіти, індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, індекс витрат на НДДКР, глобальний індекс інновацій, індекс конкурентоспроможності туризму та подорожей). Перспективами подальших досліджень є практична реалізація запропоновано алгоритму дослідження світового досвіду розвитку інноваційного туристичного потенціалу України.

Література:

1. Гальчук А. А. Місце інноваційного потенціалу України в міжнародних економічних рейтингах. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 8. С. 70-72.

2. Князевич А. Глобальний інноваційний індекс – оцінка інноваційного потенціалу України. Вісник ТНЕУ. 2013. № 2. С. 142-148.

3. Левківський О. В. Міжнародні індикатори оцінки інноваційного потенціалу України та його реалізації. Інтелект XXI. 2017. № 4. С. 78-82.

4. Шеремет Т. Г. Роль інноваційного потенціалу в підвищенні конкурентоспроможності національних економік. Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2015. № 12. С. 108-114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2015_1

2_19 (дата звернення: 07.07.2018).

5. Овєчкіна О. А., Іванова К. В. Огляд методів оцінки рівня інноваційного потенціалу економічних суб'єктів. Економічний вісник Донбасу. 2007. № 4. С. 130-139.

6. Саіт-Аметова М. Р., Стріхар І. М. Індекс інноваційного потенціалу як інструмент розроблення і моніторингу стратегії інноваційного розвитку національної економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. № 130. С. 72-78.

7. Попова М. В. Международный опыт построения индексов инновационного развития. Современные научные исследования и инновации. 2013. № 3. URL: http://web.snauka.ru/issues/2013/03/23033 (дата звернення: 18.06.2018).

8. Котов Д. В. Оценка инновационного развития национальной экономики. Актуальные вопросы экономики и управления: материалы Междунар. науч. конф. 2011. Т. I. С. 29-33. URL: https://moluch.ru/conf/econ/archive/9/238/ (дата звернення: 20.07.2018).

Determining the status of a country is possible through various international ratings. Availability of a sufficiently large amount of information on different ratings, indexes, comparisons requires its systematization and algorithmization, therefore we offer a scheme of stages of research of world experience in the development of innovative and tourism potential.

The first stage of the study is the analysis of the global competitiveness rating, this stage includes an analysis of the country's ranking on the criterion of competitiveness; ranking of regions of the world in terms of competitiveness; determining the dynamics of changes in the indicator of Ukraine's rating.

The second stage is the analysis of the rating of world educational systems, within the framework of this stage, an analysis of the rating of national education systems, the rating of the effectiveness of national education systems, the ranking of the best universities in the world.

The third stage involves the analysis of the index of development of information and communication technologies, it includes analysis of the index of development of information and communication technologies, comparison of indexes of development of information and communication technologies of Ukraine with world indicators.

The fourth stage relates to the analysis of R & D expenditures, this phase includes an analysis of the structure of R & D expenditures and an analysis of the relationship between GDP and R & D expenditures.

The fifth stage of the study of world experience in the development of innovation potential is the study of the global innovation index, which involves: an analysis of the country's ranking on the global innovation index, a comparison of indicators of Ukraine's innovation index with the country's leader in dynamics, an analysis of the main indices that characterize the innovation potential.

The sixth step should be to study the tourism potential of the world by analyzing the competitiveness index of tourism and travel and analyzing the relationship of the tourism sector with other sectors of the economy in shaping the

innovation potential.

The final stage is the definition of Ukraine's place in the world's major innovations and tourism ratings.

УДК 330.341.1:656.615

ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИННИКІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА АКТИВІЗАЦІЮ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОРТІВ

ЛИСЕНКО Н. С.,
кандидат економічних наук, доцент,
БУРМАКА Л. О.,
старший викладач,
Національний університет
«Одеська морська академія»

У статті обґрунтовується необхідність розвитку людського потенціалу. Проаналізовано чинники, що впливають на інноваційну активність портів. Запропоновано коучинг технології для розвитку інноваційності у працівників порту. Наведено взаємозв'язок стилів управління та відповідного виду коучингу для підприємств.

Ключові слова: *інноваційна діяльність, чинники інноваційної активності, коучинг технології.*

В статье обоснована необходимость развития человеческого потенциала. Проанализированы факторы, влияющие на инновационную активность портов. Предложено коучинг технологии для развития инновационности работников порта. Приведена взаимосвязь стилей управления и соответствующего вида коучинга для предприятий.

Ключевые слова: *инновационная деятельность, факторы инновационной активности, коучинг технологии.*

The article substantiates the necessity of development of human potential. The factors influencing the innovative activity of ports are analyzed. Coaching technology for the development of innovation in port workers is proposed. The relationship between management styles and the appropriate type of coaching for enterprises is given.

Keywords: *innovation activity, factors of innovation activity, coaching of technology.*

Постановка проблеми. На сьогодні людина є одним із найважливіших складників людського потенціалу, а також важливим економічним ресурсом суспільства. Сучасні тенденції в економіці України викликають необхідність впровадження інноваційних технологій, але без людських ресурсів цей процес не може бути активізований. Тому головним чинником підвищення інноваційної активності підприємства є людські ресурси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інноваційного розвитку портів, проблеми підвищення продуктивності праці в портах висвітлені в